

Diecézní charita Brno

I v Česku máme dost lidí dobré vůle

Aneta Říkalová, sociální pracovnice Diecézní charity Brno

Diecézní charita Brno organizuje pomoc pro uprchlíky i za našimi hranicemi, ve spolupráci s místní charitou vozí pomoc do Slovinska. „Snažíme se někoho posílat každé čtyři dny,“ vysvětluje Aneta Říkalová, sociální pracovnice diecézní charity.

Zuzana Pacinová

Pomoc jde do dvou uprchlických táborů, jeden leží na slovinské hranici s Chorvatskem a druhý na slovinské hranici s Rakouskem.

Uprchlíci potřebují jíst, pít a dostat teplé oblečení. „Ze sbírky nám zůstalo hodně hraček, protože uprchlíci jsou na cestě, a tak velké hračky nemohou brát s sebou,“ vysvětluje Aneta Říkalová.

Jak se domlouvala pomoc se slovinskou katolickou charitou?

Do Slovinska jsme vyslali našeho kolegu Filipa Habrmanna, který má na starost takové výjezdy a komunikaci se zahraničím. Vyjednával pomoc v Srbsku, ve Slovinsku a nově i v Makedonii. Vždy, když jedeme do Slovinska, dáme dopředu informaci slovinské charitě, která pomoc v táborech organizuje. Kolega si telefonuje s místními lidmi, kteří mu říkají, jaká pomoc momentálně chybí, a my se na to snažíme operativně reagovat.

Kdo jsou samotní dobrovolníci, kteří jezdí pomáhat? Studenti?

Na výzvu, kterou jsme dali na internet, se nám přihlásilo dost lidí, takže teď máme docela obsáhlou databázi. Dobrovolníci nejsou jen studenti, jsou to i lidé středního věku, kteří si v práci berou volno, aby mohli pomáhat. Volají nám i maminky, které si musí zařídit hlídání dětí i volno v práci, protože také chtějí pomáhat.

Jak jsme měli možnost vidět ve zpravodajství televize, mnoho lidí jezdilo třeba do Maďarska pomáhat na vlastní pěst.

Ano, nějakou dobu to tak fungovalo, ale kupříkladu ve Slovinsku se již nyní nedá pomáhat, aniž by lidé či organizace získaly akreditaci u slovinské strany. Například v Maďarsku, kde jsme byli pomáhat, byl velký chaos, potřebné věci se tam povalovaly, protože je nebylo kam ukládat, na místě nebyly vůbec žádné toalety, bylo to hodně divoké. Ani místní policie příliš nespocovala s dobrovolníky, jen tam tak postávala, děti plakaly a vznikala panika. Podobné problémy byly zpočátku i v Bapské, postupně se Czech Teamu podařilo práci dobře zkoordinovat díky lidem, kteří výjezdy řídili z Česka a zároveň koordinátorům, kteří se střídali na místě. Tento kemp je v současné době již zrušen. ■

Pohled na zbylou část sbírky Diecézní charity Brno pro uprchlíky

Diecézní charita Brno

Jak v Brně pomáhají uprchlíkům

„Aby mohl cizinec v České společnosti fungovat, je třeba, aby měl stabilní bydlení, práci a uměl česky. Důležité je, aby si rozšiřoval sociální kontakty. Když toto všechno má, musí být přijatý společností. Pokud ho česká společnost nepřijme, nikdy nebude integrován“, říká Veronika Imrichová z Diecézní charity v Brně.

Zuzana Pacinová

Jakým lidem (uprchlíkům) Diecézní charita Brno pomáhala?

Zpočátku to byli hlavně lidé z Ukrajiny. Jsme partnery Jihomoravského kraje v projektu Jihomoravského regionálního centra, který byl zaměřený na cizince z třetích zemí. Před čtyřmi lety jsme s podporou evropského uprchlického fondu rozjeli projekt Integrovat se, který je zaměřený právě na podporu uprchlíků. Snažili jsme se o podporu celých rodin při jejich startu do života – když přicházely z integračního azylového střediska, pomáhali jsme jim hledat bydlení a práci, kupovali jsme pro ně základní vybavení do bytu a zaměřovali jsme se na podporu mimoškolních volnočasových aktivit dětí. Šlo nám o to, aby se děti setkávaly se svými spolužáky a kamarády i jinde než jen ve škole. A tam se také setkávali a poznávali jejich rodiče. Ženy u nás prošly rekvalifi-

kačními kurzy. Jsou poměrně zručné, a tak měly zájem o kurzy šití, vaření i cukrářské kurzy s tím, že by se touto prací mohly živit. Jiné ženy měly vystudované vysoké školy, často se jednalo o ekonomické obory a účetnictví – těm jsme pomáhali hlavně s nostrifikací diplomů, překlady a ověřováním listin. Nostrifikace diplomů je obecně docela dlouhý a komplikovaný proces, například u jednoho klienta, který si nechal ověřovat lékařský diplom, se to podařilo přibližně po třech letech. Také někteří Syřané nechávali ověřovat lékařské diplomy. Jiní muži se hodně zaměřovali na získání řidičského oprávnění.

Kolika lidem jste konkrétně pomáhali?

V oblasti integrace jsme pomohli zhruba třem stovkám uprchlíků. Ale třeba Syřané v Brně byli i dříve, před válkou v Sýrii. Tady studovali nebo pracovali. Často sem přišli na doporučení svých profesorů, kteří také dříve v Brně stu-

dovali. Přibližně před dvěma lety jsme začali pomáhat těm Syřanům, kteří u nás získali azyl nebo doplňkovou ochranu, v Brně jich je nyní kolem dvou set. Pak jsme měli projekt Na zdraví, pomáhali jsme jak v Zastávce u Brna (v přijímacím zařízení pro uprchlíky), tak v Havířově (v pobytovém zařízení pro uprchlíky), kde jsme žadatelům o azyl pomáhali hlavně s lékařskou péčí – propláceli jsme jim léky. Ti, kteří se pak přestěhovali do Brna, přišli za námi už sami. Jiní za námi přišli, protože jim to někdo známý poradil. Naštěstí se tito lidé nestydí pomoc využívat. Spolupracujeme také s Integračním azylovým střediskem v Brně.

V čem pomoc uprchlíkům spočívá?

Pomoc je zaměřená na to, aby ti lidé mohli začít život v naší zemi poté, když opustí státní zařízení. V tom okamžiku totiž nemají kam jít. V posledních letech spolupracujeme na úrovni měs-

Veronika Imrichová, vedoucí Centra pro lidi sociálně znevýhodněné (Celsuz)

ta Brna při přidělování tzv. integračních bytů. Naše kolegyně byla úspěšná i v tom, že se jí povedlo získat soukromé majitele bytů, kteří jsou nyní ochotni v těchto bytech poskytnout nájemní bydlení i uprchlíkům, což byl dříve problém. V rámci integračního programu Ministerstva vnitra mohou takoví majitelé dostat i příspěvek na nájemné. Tento příspěvek nejde do rukou cizince, ale přímo majitele bytu (na základě trojstranné smlouvy mezi obcí, soukromým pronajímatelem bytu a cizincem). Pomoc uprchlíkům začíná obvykle ve chvíli, když k nám imigranti přijdou. Obejdeme s nimi všechno potřebné: zdravotní pojišťovnu, úřad práce, hledáme školu a školku pro děti. Všechno jim od základu vysvětlujeme a oni to velmi vítají, protože neznají, jak to u nás chodí. Cizinci zpočátku obvykle

pobírají sociální dávky a ve chvíli, kdy umí základy češtiny a případně mají i vyřízené uznání vzdělání, hledáme s nimi zaměstnání. Lidé, kteří u nás dostanou azyl nebo doplňkovou ochranu, mají nárok na stejné sociální dávky jako naši občané. Stát jim dává i stejná práva, s výjimkou toho, že nemohou jít k policii nebo do armády a také nemohou volit.

Jsou s lidmi, kterým pomáháte, nějaké problémy, nebo jsou za pomoc vděční?

Problémy nejsou. Do rodin uprchlíků se dostaneme daleko víc než třeba běžný sociální pracovník na úřadu práce. Když uprchlík přijde z pobytového střediska, zhruba půl roku trvá, než se vyřídí základní věci a podle naší zkušenosti další rok až dva trvá, než nás už v podstatě nepotřebuje. Potom za

námi tito lidé již přicházejí méně často, například potřebují pomoci s dopisem, kterému nerozumí.

Jak byste charakterizovala spolupráci se státem, funguje?

Brno je v dobrém slova smyslu specifické v tom, že je zde celkově atmosféra nakloněná pomoci cizincům, alespoň v poslední době se to tak zdá. Město Brno se snaží k pomoci cizincům přistoupit koncepčně, také Jihomoravský kraj již před lety vytvořil koncepci integrace cizinců. Spolupracujeme přes deset let také s Příjímacím střediskem Zastávka u Brna. V uprchlickém zařízení v Zastávce provozujeme humanitární šatník, šicí dílnu a hudební dílnu. Řekla bych, že dobrá spolupráce záleží hlavně na konkrétních lidech, nejenom na dané instituci. Tam, kde nemá člověk dobrou vůli, nikam se nedostaneme.

Z jakých zemí přicházelí lidé, o které se dlouhodobě staráte?

Převažují lidé z bývalého Sovětského svazu – jak z Ukrajiny, tak z bývalých kavkazských republik. V Česku je například poměrně velká komunita lidí z Kazachstánu, ale přicházelí i lidé z Gruzie, Čečny, Arménie, Barmy, Kosova a Sýrie. V České republice je zhruba tři tisíce azylantů a lidí s doplňkovou ochranou.

A Syřané?

Syřanů je v Brně zhruba dvě stě. Do České republiky se vrací i lidé, kteří dlouhodobě žili v Sýrii se svými rodinami.

Co byste označila při integraci cizinců za nejdůležitější?

Aby mohl cizinec v České společnosti fungovat, je třeba, aby měl stabilní bydlení, práci a uměl česky. Podstatné jsou také sociální kontakty. Je velmi důležité, aby byl cizinec přijat ze strany většinové společnosti. Pokud ho česká společnost nepřijme, nikdy nebude úplně integrovaný.

Máte v tomhle směru nějaké špatné zkušenosti?

Když jsem se našich klientů na tohle ptala, nepociťovali nějaký odpor ze strany společnosti. Minimálně do očí jim nikdo nic takového neřekl. ■

Zkušenosti Darji, která uprchla i s rodinou do České republiky

Už jsem si zvykla, pro mě není cesta zpět

„Dobrý den, já jsem Dinara, ale říkáte mi Darja, všichni mi tak říkají,“ představuje se paní Safarieva, která téměř osm let žije v České republice. Uprchla i s manželem a dětmi z Uzbekistánu a dnes už si návrat zpět nedovede představit. Je ochotná mluvit o tom, jaké to bylo, opustit svou vlast a přijít do „cizí země“, kde se dnes v Brně rodina cítí jako doma.

Zuzana Pacinová

Paní Darjo, kdy jste přišli do České republiky?

Můj pobyt v České republice začal v roce 2007 ve Frýdku-Místku, kde bylo přijímací středisko pro uprchlíky. Tam jsme měli první pohovory a potom jsme byli převezeni do uprchlického zařízení v Zastávce u Brna. Po roce a půl v Čechách jsme se rozhodli jet do Švédska za manželovou sestrou.

Jak jste prožili pobyt ve Švédsku?

Přijeli jsme do Göteborgu, kde jsme strávili dva týdny v táboře pro uprchlíky a pak jsme dostali byt, poměrně da-

leko od Göteborgu – ve městě Brastat – na břehu moře, kde jsme bydleli osm měsíců. Švédská strana si v Česku zjišťovala, za jakých okolností naše rodina (rodina Safarievových) odjela. Protože Česká republika byla první zemí, kde jsme žili, podle Dublinských dohod nás ze Švédska poslali zpět do Česka.

Vrátili jste se tedy zpět?

Ano, znovu jsme absolvovali pohovor, asi dva týdny jsme byli v Zastávce u Brna a pak nás poslali do otevřeného zařízení pro uprchlíky v Kostelci nad Orlicí. Tam jsme dostávali peníze a sami si obstarávali nákupy, naše děti chodily normálně do školy. Byli jsme

tam asi půl roku a mně se to natolik líbilo, že bych tam bývala ráda zůstala. I v samotném uprchlickém zařízení jsem se cítila dobře. Nakonec jsme se ale s manželem dohodli, že pojedeme zpátky do Brna, kde jsme to už znali a měli jsme tam i nějaké přátele. Tenkrát nám sociální pracovnice Martina Vodičková ze SOZE (*Sdružení občanů zabývajících se emigranty, sídlí v Brně*) pomohla vyřídit sociální dávky a vysvětlila nám, že máme nárok zdarma se učit Česky. V Azylovém domě pro cizince, který provozuje organizace SOZE, nám poskytli bydlení v jednopokojovém bytě s kuchyňkou a sociálním zařízením. Dali nám i nádobí a postele

a dostali jsme také finanční podporu. Protože jsem původně zdravotní sestra a mám střední zdravotnickou školu, vystudovanou v Uzbekistánu, Martina mi také pomohla s uznáním mého vzdělání. České úřady mi pak zaslaly potvrzení o uznání vzdělání.

Pracovala jste jako zdravotní sestra?

V Uzbekistánu jsem měla patnáct let praxe, pět let jsem pracovala ve vojenské nemocnici, pak na neurologii, pediatrii a potom dva roky v pečovatelské službě. I na úřadě práce tady v Brně jsem řekla, že chci pracovat se staršími nebo handicapovanými lidmi. Řadu let jsem sportovala, síly mám dost, a tak mi fyzicky náročná práce nevadí. Ve všech sociálních zařízeních, kde jsem se ucházela o práci, mi řekli, že se musím ještě doučit češtinu, aby mi i starší lidé dobře rozuměli.

Proč jste odešli z Uzbekistánu?

Manžel je Rus, měl firmu na výrobu masných výrobků, zaměstnával kolem dvou set lidí. Ale už v letech před naším odchodem do České republiky se v Uzbekistánu postupně zhoršovaly vztahy mezi Uzbeky a Rusy. Lidé, kteří předtím žili vedle sebe v pokoji a přátelili se, spolu najednou nemluvili. Například když jsem ještě chodila na střední školu, táta mě vozil domů, protože se o mě bál. Dva nebo tři roky to bylo hrozné, pak se situace trochu uklidnila. V Uzbekistánu bylo běžné, že lidé v podnicích a fabrikách byli Uzbeci i Rusové. Pak vedení země začalo mluvit o tom, že máme svůj Uzbekistán a Rusy nepotřebujeme. Rusy pak začali vyhazovat z vedoucích míst v podnicích. Za manželem, který mezi tím vybudoval svou soukromou firmu, chodili, aby ji prodal. To on nechtěl, protože ji vlastní prací vybudoval z malého obchůdku. Jednou večer přišel a řekl, že nám zkonfiskovali auto i domek. Marně jsme dávali odvolání k soudu. Nic jsme nedokázali. Můj tatínek mi říkal, abychom utekli, dokud je šance. Jednou večer za mnou přišel manželův přítel, že manžel musí utéct, jinak mu hrozí nebezpečí. Já mu jen rychle sbalila kufr a ani rozloučit jsme se už nestihli.

Manžel odletěl napřed sám?

Ano. Když přiletěl do Česka, dva dny spal na nádražích a teprve tady mu lidé řekli, že může jít do tábora pro uprchlíky. Přes přijímací zařízení ve Frýdku-Místku se dostal do Zastávky u Brna. Já čekala téměř měsíc, než se mi ozval a řekl, kde je. Za mnou mezitím každé dva tři dny chodila policie a hledala manžela. Řekla jsem, že nevím, kde muž je, a oni mi vyhrožovali. Syna jsem raději sama doprovázela do školy i zpět a bála se o něj. Pak jsem se rozhodla – zamkla jsem byt a s dvěma dětmi se odstěhovala k rodičům. Policie začala chodit i tam. Když jsem pak přijela do svého bytu pro nějaké věci, byt jsem našla prázdný a jen mi ukázali papíry, že byt už nám nepatří – byla jsem v šoku. Teď toho v Česku nemáme mnoho, ale máme všechno základní, co potřebujeme pro život.

„Když jsme dostali doplňkovou ochranu a potom jsme přijeli do Brna, v kapse jsme měli tři sta korun, stáli jsme na nádraží a nevěděli, co bude dál.“

Kde teď bydlíte?

V soukromé rodinné vilce. Pečují zde o handicapovaného manžela paní majitelky, který je na vozíčku. V příštím roce (2016) doufám už budu zaměstnaná. Manžel dostal místo u firmy Hortim, jezdí s kamionem na Slovensko, do Rakouska, Holandska, Francie a Belgie. Dělá tu práci rád. Asi před měsícem jsme podali žádost o trvalý pobyt a čekáme na její vyřízení. Jakmile budeme mít trvalý pobyt, chtěli bychom se odstěhovat do svého, abychom měli soukromí.

Co bylo po odchodu z vaší vlasti nejhorší a kdo vám u nás nejvíc pomohl?

Když jsme (v uprchlickém zařízení v Kostelci nad Orlicí) dostali doplňkovou ochranu a potom jsme přijeli do Brna, v kapse jsme měli tři sta

korun, stáli jsme na nádraží a nevěděli, co bude dál. Zavolali jsme jedné známé a ona nám poradila, že máme jet do SOZE v Mostecké ulici v Brně. Tam jsme se setkali s Martinou (sociální pracovnící). Usmívala se a byla velmi přátelská, viděla děcko a hned se starala, aby ho zabavila v herně, ubytovala nás a pomohla nám se vším, co bylo třeba. V SOZE nám dali i peníze, abychom si nakoupili. Martina s námi hned druhý den u zdravotní pojišťovny vyřídila pojištění a také žádost o podporu na úřadu práce. Když jsme za patnáct dní dostali první podporu, chtěli jsme peníze vrátit, ale oni je nechtěli. V září nám pak pomohli najít školu pro syna a dceru a pro nejmladší dcerku mateřskou školku. Takže náš strach po příjezdu do Brna trval jen několik hodin.

Paní Darjo, řekněte mi, jak se dívají na pobyt v České republice vaše děti, jak se jim daří?

Naše dnes devatenáctiletá dcera Světlana studuje střední hotelovou školu, osmnáctiletý syn studuje třetí ročník na střední soukromé bezpečnostní akademii a nejmladší dcerka je zatím v základní škole. Už když synovi bylo sedm let, chtěl být policistou. Já jsem si myslela, že časem změní názor, ale nezměnil. Ve škole visí jeho veliká fotografie, je šikovný. Sám si na studium vydělává na brigádě u McDonald's.

Chtěly by se vaše děti někdy vrátit zpět do Uzbekistánu?

Ne, oni do Česka přišli jako malí a cítí se tady být doma. Syn mluví čistou češtinou, je blond a má modré oči, nikdo už nepozná, že je cizinec.

A vy?

Už jsem si zvykla a také pro mě není cesta zpět.

Změnila se situace u vás ve vlasti k lepšímu?

Telefonuji s maminkou a tatínkem (skype tam ale už půl roku nefunguje) nebo si píšeme smsky, jak se mají. Někdy se mi stýská a toužím se vrátit za rodiči.... V dopisech mi po-

FOTO: RADOŠLAV BERNAT 5x

sílají fotografie a tatínek stále říká, abychom se nevraceli: „Budoucnost vaše a dětí je tam (v Česku), to je teď vaše země.“ Až budeme mít s manželem oba zaměstnání, můžeme jim alespoň trochu finančně pomoci, protože oba jsou v důchodu. Až ušetříme peníze, koupíme rodičům zpáteční letenky, aby se za námi mohli podívat. Maminka je smutná, vnuky viděla naposledy, když byli malí. Volám jí: „Mami ahoj,“ a ona pláče. Říkám jí: „Maminko, ty pláčeš a pláčeš, takhle s tebou ani mluvit nemohu...“ To víte, že nám moc chybí.

Dával vám někdo během doby, kdy žijete v Česku, znát, že jste cizinka?

Ve vesnici za Brnem, kde bydlíme pět let, se už se všemi lidmi známe. K přátelům chodíme na narozeniny a oni navštěvují nás. Sama jsem takový problém nikdy neměla. Od své známé, která je také z rodiny uprchlíků jsem slyšela, že nějaká pracovní-

ce na úřadě práce jí dávala najevo, že je cizinka. Já se setkávám s dobrým přístupem a se snahou pomoci. I můj muž mi říkal, že když přišel poprvé do práce, zprvu se na něj chvilku dívali tak, že „není náš“. Zakrátko se ale se všemi seznámil, má v práci i kamarády. Jeho kolegové u nás byli dvakrát na návštěvě a grilovali jsme, já se znám s jejich manželkami a naše děti se už dva roky přátelí. Třeba loni jsme dlouho do noci oslavovali Vánoce. Jednou jsem se zeptala mých dětí, jestli by se chtěli vrátit. „Maminko, co bych tam dělal,“ řekl syn, „můj život je tady.“ Doma – mezi sebou, ještě mluvíme ruský. Někdy ale už synovi musím vysvětlovat smysl některých ruských slov, protože myslí česky. Menší dcerka, které je deset let, mluví dokonale česky, protože tu žije už od dvou let. Bratrovi pomáhá s češtinou, a když on udělá chybu, vysvětluje mu, jak má slova napsat správně. Starší dcera se kromě češtiny učí i švédštinu, němčinu a ang-

ličtinu. Naše děti mají kamarády jen mezi Čechy.

Paní Darjo, vaříte uzbecká jídla nebo i česká?

Už téměř vůbec nevařím uzbecká jídla. Naše typické jídlo je rizoto s velkými kousky mrkve, masem a velikým hrachem – je velice tučné. V poslední době vařím třeba koprovou a svíčkovou omáčku, ryby. Paní, pro kterou pracuji, mě naučila buchty a vánočku. Vařím spíš česká jídla.

Pečete ve vaší vlasti vánoční cukroví?

V tomhle směru je u nás jiná tradice. Veliké kousky pečiva pečeme na Velikonoce, podobně jako v Rusku. O Vánocích se peče kachna, kuře nebo i ryba. Cukroví se u nás nepeče, pravoslavné Vánoce slavíme v lednu, sedíme v kostele a doma si pak dáme víno. Tady v Čechách jsme s dcerou pekly vanilkové rohlíčky. Manžel zbožňuje váš švestkový koláč. ■